

הַלְבוֹת שֶׁת סִימָן שְׁנָח

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה והוא]

וגם אינו קשה להשתמש שם פתשמישין של חצר⁴⁴.

44) אמנם החזו"א (או"ח סי' פט ס"ד) הסתפק בזה, וכתב שיתכן שמים מבטלים את תשמישי חצר גם אם אינם גבוהים ג' טפחים, ועיקר הדבר תלוי אם הוא עדיין משתמש בתשמישי חצר במקום המים, וסוים בצ"ע.

[משנ"ב ס"ק צב]

והלכה הקלו כפי תקנה אף שפיה בשפוע⁴⁵.

45) בספר דרך אמונה (כלאים פ"ז הל' יח באור ההלכה ד"ה פי תקרה) הסתפק אם מה שהתירו כאן פי תקרה בשיפוע הוא משום שפי תקרה כזה מועיל מן התורה, ואם כן גם בכלאים יועיל לחלק בין המינים, או שמן התורה אינו נחשב לפי תקרה, אלא שחכמים הקילו בקרפף שהוא מדרבנן, ואם כן לענין כלאים אינו מועיל לחלק.

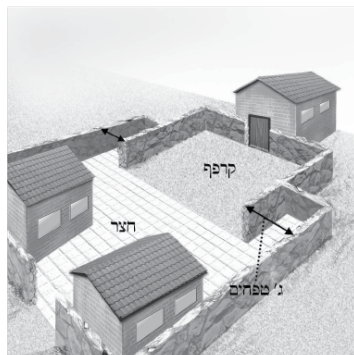
[משנ"ב ס"ק צד]

שנפצו במלואם זה לזה⁴⁶.

46) ואם נפצו בשבת, הסתפק החזו"א (או"ח סי' פח ס"ק יד) אם אומרים בזה 'הואיל הותרה הותרה', שהרי פסק השו"ע לקמן (סי' שעד ס"ב) שבמקום שיש חסרון מחיצות אין אומרים 'הואיל הותרה הותרה', ויש לדון אם באופן זה נחשב כחסרון במחיצות.

[משנ"ב ס"ק צו]

וימרי שקתלי הקרפף נכנסין בתוך חלל החצר⁴⁷ מבפנים⁴⁸.

47) צריך שיהיה בינם לבין כותלי החצר ג' טפחים כזה , שאם הם קרובים זה לזה בתוך ג' טפחים, אומרים לכה, ועדיין הם ניתרים מדין מחיצה הנראית מבחוץ כמבואר בשו"ע לקמן (סי' שס ס"ג ומשנ"ב שם) ס"ק כו ו-כח, ובסי' שסה ס"ג ובביה"ל שם ד"ה וכוון שנכנסו). וראה מה שכתבנו לקמן סי' שס ס"ק כו.

48) מבואר מדבריו שאם אין כותלי הקרפף נכנסים לתוך חלל החצר, הריהו נותר על ידי שנראה מבחוץ, והוא כדעת הריטב"א והרשב"א, וכמו שכתב בשעה"צ (ס"ק צד). אמנם לדעת התוס' (עירובין כד, ב ד"ה ההיא), שהדיתר נראה מבחוץ הוא מדין מיגו

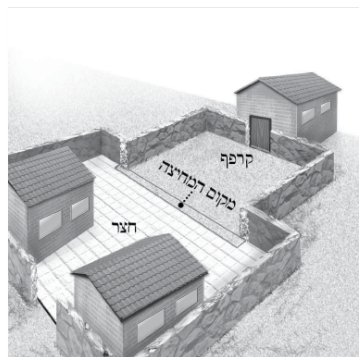
שמועיל לפניו, כתב המהרש"א (שם כה, ב) והעתיקו הרעק"א בגליון השו"ע (כאן), שכאן אפילו אם אין כותלי הקטנה נכנסים לחצר אינו נותר על ידי נראה מבחוץ, שאין נראה מבחוץ מועיל אלא באופן שאפשר לומר מיגו כגון בחצר קטנה וגדולה (כדלקמן בשו"ע סי' שעד ס"ג), שכיון שהמחיצות מועילות להתיר את הגדולה שלא תהא פרוצה, הריהן מועילות גם לקטנה שלא תחשב פרוצה לגדולה. אבל כאן חצר וקרפף שני ענינים הם, שהחצר חסונה הוא משום שהיא פרוצה, והקרפף חסרונה הוא משום שהוא נחשב ככרמלית.

והמשנ"ב העתיק את דעת הרשב"א והריטב"א, אף שלקמן (סי' שסה ס"ק כד) נקט כדעת התוס' לענין מבוי שנפרץ לרחבה שהיא יותר מבית סאתים, שאפילו אם אין כותלי המבוי נכנסים לתוך הרחבה אין המבוי נותר מדין נראה מבחוץ, לפי שכיון שכותלים אלו אינם מועילים להתיר את הרחבה, אינם מועילים להתיר את המבוי, משום שכאן הלא הגיפופים מועילים להתיר את החצר, ולכן נקט המשנ"ב שלכל הדעות מועיל בזה מיגו.

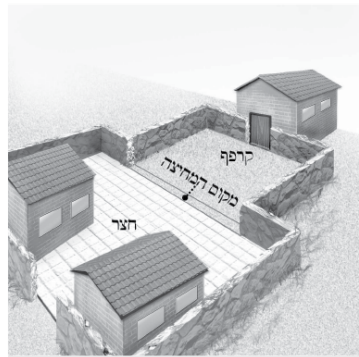
[משנ"ב שם]

ואם לאו אין זה נקרא נפץ במלואו⁴⁹.

49) ובמה שהצריך המשנ"ב שכותלי הקרפף יהיו נכנסים לתוך החצר, כתב החזו"א (או"ח סי' פח ס"ק יז), שהיינו דוק באופן שהכותל הקרפף לחצר היה שקוע באויר החצר, שאז כשנפל הכותל אם אין כותלי הקרפף נכנסים לפנים ממחיצות החצר נותר הקרפף מדין נראה מבחוץ כזה .

אבל אם כותל הקרפף אינו נכנס לתוך החצר, אלא יש כותל ישר בין החצר לקרפף ונפרץ חלקו כזה , אם כן גם אם אין כותלי הקרפף נכנסים לחצר, כיון שגיפופי החצר מתירים את הקרפף רק מוהצד החיצון, נמצא שמקום עובי הכותל הוא בשטח הקרפף ומצטרף אליו, ויש בו יותר מבית סאתים, ואין גיפופי החצר מועילים להתיר.

הלכות שבת סימן שנה

באר הגולה ריד

ת שם כ"ה וקבא
הבגות
קבא
קבא טו וקבא
הראש לדעת האור
ורא א שם ג' וקבא
אורלא וקפויש
רש"י ב שם וקפויש
רש"י ג שם וקבא
קבא
וקפויש רבנו חננאל

שליה בעמקם גשנה (יד) טפחים: יב הקרפף בית שלשה סאין וקנה ממנו בית סאה, (צא) מתר (צב) אפלו
אם הקרוי משפע: יג קרפף בית סאתים (צג) מצמצם וקצר (צד) שגפרצו במלואם זה לזה,
(טו) הקרפף אסור, מפגי (צה) *שמוקם המחיצה מיתרו (צו) ונעשה יותר על סאתים: יד הקרפף
יותר מבית סאתים שלא הקף לדירה, (צז) ופתח בו פתח (צח) ונעשה מחיצה לפניו (צט) יותר
מעשנה והתר על ידי מחיצה זו, שעל ידיה בטלה מחיצה ראשונה שלא היתה לשם דירה,
(ק) ואחר כך נפלה מחיצה אחרונה, (קא) *חוזר לאסורו:

באר היטב

כפ"ע, ע"ש: (יד) טפחים. ופחות מ" טפחים שאין חולקין רשות לעצמן. ועמ"א: (טו) הקרפף. ומיני קשיש להחצר גפופים ונפרץ פחות
מ"י, דאל"כ אף החצר אסור דנפרץ במלואו, הג"ח. ועס"י שם:

באר הלכה

עין שם בדבריו. והנה יש מקושים זה שהביא הרמב"ם הוא הראב"ד,
דמבאר בחידושי גאונים קדמונים [ומבא בראש ספר מעשה רחוק]. וכן
קטב הר"ח במאור. ועין שם עוד בחידושי גאונים שכן הוא גם כן דעת
ספר הביתים, ודחה הוכחת הרשב"א מהיהא דרקא, דאם אמרו ברשות
הרבים שתשמישו בלהקף וכשהוא בפחות מעשנה טפחים ראוי לילף על-
ידי הדמק ושמה הלהקף, לא נאמר פן בקרפף שתשמישו לדירה דאם יש בו
רק קמ"ם אפלו בפחות מעשנה טפחים, כיון דאינו ראוי לתשמיש נחבטל
שם דירה ממש, עד כאן לשונו, וכן מוכח ברא"ש סכרא"ש עין שם, ואם
כן יש כנגד סכרא קמא רב"ה והראב"ד והרא"ש והשור וספר הביתים,
וראוי להחמיר שלא מקום הדקת. ודע, דמסתברא דאפלו לכתוב הרא"ש
ודעמה דאפלו בפחות מעשנה נמי אסור, מכל מקום מודו בפחות משלשה
דאינו אסור, דכאמרא סמיקתא היא, ונב אינו קשה להשתמש שם
במשמשים של חצר⁴⁴: * שמוקם המחיצה מיתרו. צריך עיון גדול, שהרי
סתם כתלים של חצר וקרפף אינו עב אמה, ואם כן לפי פסק הרא"ש
ובר"ש א סתם כתלים של חצר על בית סאתים אמה לא מקרי; תר על
בית סאתים, אם כן אפוא אמרין הכא דמיתרו, וכן פסק המחבר לעיל
בסעיף א פהרא"ש לענין ארבע; תר על רחבו, ומקורו שם מרבנו יתום
ומהרא"ש בסוגיא דנזרע רבו, עין שם באחרונים, ובאמת מוכח מוסגיא זו
ומכל המפרשים ראשונים שחמנו כוונ דלא צריך אמה, וצריך עיון:
* חוזר לאסורו. עין משנה ברורה. וכתב בתוספת שבת, דוקא כגון זה
שהמחיצות לא נעשו לשם דירה, אבל הכי שפנה בה בית דירה ואחר כך
הקיפו דמהני, ונפל הבית, לא נאסר הקרפף ושפיר מקרי עידון מקף לדירה,

משנה ברורה

נרפס בעלמא, שאין חולקין רשות לעצמן: יב (צא) מתר. שפי
הקנה (פו) יורד וסותם, והוי כאלו מחיצה מפסקת בין הסאה
המקנה לבית סאתים שאינה מקנה, ונמצא שאין שם אלא בית-
סאתים: (צב) ואפלו אם הקרוי משפע. בעין גגין שלנו
(פו) שפיה באלקסון, וקא משמע לן (פח) שגם כפי תקנה כזו
יורד וסותם. ואף דלקמן בסימן שסא סעיף ב סתם המחבר
דחייב דפי התקנה בשופע לא אמרין פי התקנה יורד וסותם,
(פט) חלקו האחרונים, דשאני הכא דמן התורה רשות היתיד
גמור הוא לכלי עלמא שחרי מקף ארבע מחיצות, אלא שחכמים
גזרו בקרפף יותר מבית סאתים, ולהכי הקלו כפי תקנה ארבע
שפיה בשופע⁴⁵. מה שאין פן הם דנפרץ מחיצה, לא אמרין יורד
וסותם אלא אם פיה שנה: יג (צג) מצמצם. ולא היה מקף
לדירה: (צד) שגפרצו במלואם זה לזה⁴⁶ וכו'. הלשון מגמגם,
דבאמת אם שניהם נפרצו במלואם גם החצר אסור, שהרי הוא
פתוח ופרץ לקרפף שגאור; אלא מרי (ז) שהיה החצר
(זא) רחב מהקרפף ונשארו גפופים מהצדדיו, ועל כן החצר מתר
דלא נפרץ במלואו להקרפף, וגם מיני שפרצת החצר לא היה
יותר מעשור אמות, הדיותר מעשור, (זב) אפלו נשארו גפופין
שניהם אסורין, דשוב לא מקרי פתח אלא פרצה: (צה) שמוקם
המחיצה מיתרו. דארי החצר אינו עושהו יותר על בית סאתים
משום שהוא אור המסור, רק מקום שהיה המחיצה, שאינו בכלל החצר, (זג) נצטרף עתה עם הקרפף ועושהו יותר על בית
סאתים: (צו) ונעשה יותר על סאתים. ומיני (זד) שקתלי הקרפף נכנסין בתוך חלל החצר⁴⁷ מבפנים⁴⁸, או שהיו כתלי החצר שבצד
גטוה ובצד זה יתרים על רחב הקרפף ארבע אמות, ואם לאו (זה) אין זה נקרא נפרץ במלואו⁴⁹: יד (צז) ופתח בו פתח וכו'.
הלשון מגמגם קצת, ובמקור הדברים (זו) מבאר ביותר, שהמקום שלשה כתלים בסוף פתח ביתו וכתל ביתו היה הפתח הרביעי ובו
עשה פתח, וזהו שכתב המחבר ופתח בו פתח, אלא שלא פתח הפתח רק אחר ההקפה של הפתלים דלא מהני, כמבאר לעיל, ולהכי
עשה בקרפף מחיצה תדשה, דהשתא הוי ההקפה לאחר הפתיחה: (זי) ומבאר שם עוד, דגם במחיצה החדשה עשה פתח כדי שיכול
לילף ולהשתמש בפנים הקרפף, וכן הוא גם כןנת המחבר: (צח) ונעשה מחיצה לפניו. בפנים, והרחיק לכל הפחות מפתח הבית
שלשה טפחים, כדי לעיל בסעיף ו: (צט) יותר מעשנה. וכשיטת המחבר בסעיף ו דמהני בשעור זה. ועין שם מה שכתבנו בבאור
הלכה: (ק) ואחר כך נפלה. והוא הדין אם הפילה (מט) בדיים כדי לסמך על המחיצה הראשונה, גם כן לא מהני: (קא) חוזר

שער הציור

(פו) גמרא: (פו) רש"י בדף עמוד ב: (פח) הכי מבאר בדברי רש"י בדבור המתחיל 'שגפרץ במלואו', וכן מבאר בקצור פסקי הרא"ש וברבנו יתום, וכן
מוכח מהשור וכן כתבו כמה אחרונים ונדרלקמה: (פט) פרישה ומאמר מרדכי ונהר"ש שלום ובית מאיר, וכן כתב הגר"א בסימן שסא דהקא אינו זומה להקם:
(ז) מגן אברתם ושי". והנה בתוספת שבת רצה לחדש בנה שיטה חדשה ורצה להעמיד זה בדברי הרא"ש (ובדברי הרמב"ם), ולא נהירא וכדמכח מרבנו
יתום תלמידו, וגם בדברי הרמב"ם אינו מקנה: (זא) ואם הקרפף היה רחב מהחצר ונשארו גפופין בהקרפף, שניהם מותרין, שהרי החצר פתוח למקום
המסור, אף על זה אם פרצת החצר לא היה יותר מעשנה: (זב) פן מבאר בתוספות ובהגהות אש"י וברשב"א וריטב"א, וכן כתב מאמר מרדכי וכן העתיק
מגן אברתם, ודלא כמשמע מפי' דביתא סגי: (זג) ומהמקמי זה מפורש רבנו חננאל, ומשמע דאף בשניה כהל אחר לקרפף ולחצר גם כן מיתרו בקרפף
כשנפרצה, ולא אמרין דכתל חצר כשהיה קים היה רשות היתיד גמור כדנקא לן בכל מקום דכתלי חצר הוי רשות היתיד, ואם כן ארי מטר הוא,
דזה אינו, דכל זה כשהוא קים, אבל כשנשל שפיר מצטרף המקום לקרפף, שהרי בקרפף גופא שהוא בית סאתים מצמצם בחללו גם כן מטר לטל על
פתחו אף על פי שעודפים על בית סאתים, ומכל מקום כשנפל מצטרף לאסור, וכמרבן היכא שהפתח משפך גם לחצר, דמאי שניא: (זד) רשב"א בעבודת
הקדש וריטב"א בלשנא קמא והכ סגורא, והעתיקו את האחרונים: (זט) דחשבנו אותן הגפופים גם לקרפף, דאף שפופים אינו נכר הלא נכר מבחוץ,
וכן קמא לן לקמן כשימנו שכל שגורא מבוטא סגי: (מט) ומהני הדין קמא: (מז) פן מבאר בתוספת ורא"ש: (מט) וזהו זה שם:
(מט) פשוט, ולא נמי להאי דהגיה בסעיף ב דאם חוזר ולוקח העפר מהני לאשוויי לכתל מקף דירה, דשאני התם דעבדי מעשה בגופה דכתל, שהרי היתה
מתחלה סתימה בצפר וחוזר וחופר העפר שעל גבהו וזנו כאלו עושה גידו חדש, מה שאין פן הכא דלא עבדי בה כלום, וכן מוכח שם בבאור הגר"א, עין
שם כמה שמושיג על הירומת הדשן, עין שם:

הלכות שבת סימן שנ"ט

שנ"ט דין רחבה שאחורי הבתים, וכו' סעיף א' אחד:

א (א) *רחבה שאחורי הבתים יתרה על בית-סאתים (ב) ולא תקפה לדינה, אין מטלטלין בה אלא דעקר סכרא דבעל תוספת-שבת לא בריך לי: וכי אם הקיפו לדינה מאי הוי, הלא מפל מקום עקשו אינו ראוי לתשמיש הבית, מי עדיף מנתמלא קרפף שהקף לדינה מים שאינם ראויים לתשמיש, אף-על-גב דהמחיצות קנימות והקפו לדינה, אף-על-פיר-כן אסור, ואפשר שהוא הדין בגדול דידן: ואפלו אם נחילט בקרבי בעל תוספת-שבת, הינו בשפגל הבית או נסתם הפתח מאליה, הא בהפילו לבית בבנינה או סתם הפתח בידים ומטעם דאין לו צורך להשתמש, בודאי בטיל הקרפף משם דינה אף-על-פי שהמחיצות קנימות, וכמו בקרפף שגורע שנתבטל המחיצות, וכמו בסעיף ו, שבבגן מחיצה תלשה מבטל מחיצה הישנה אף-על-גב דעומדת עדין, משום שאין דעתו להשתמש בה, והכי נמי בענינו, וצריך עיון:

ש"ס דין הקף מחיצות לשבת, וכו' ג' סעיפים:

א (א) *יחיד ששבת בבקעה והקיף מחיצות (ב) גרועות, (ב) *בגון (ג) שתי בלא ערב (ג) או ערב בלא

באר היטב

(ב) גרועות, אבל מחיצות גמורות מטר אפלו יותר מסאתים, דהקפו לדינה, שהרי הקיפום לדור בהם בשבת, רש"י: (ג) שתי, בגון שגנע קנים פחות

משנה ברורה

לאסורו. ולא אמרינן כיון שהקרפף הטר פעם אחת אינו חוזר לאסורו. כתבו הפוסקים^{טו}, (טו) דאם אחד מצדי הקרפף הוא כחל של בית והנה פתח וילבסוף הקף ונפל הפתח, אף-על-גב דנשארו כוחלי גנאי שבבית והם סותמים הקרפף, אף-על-פיר-כן נאסר הקרפף, שהרי מחיצות הפנימיות לתדרים הפנימיים נעשו ולא לעשות כחל לקרפף, ולא דמי למחיצות חיצוניות, שלזה ילנה נעשו:

א (א) רחבה שאחורי הבתים. דרך זה היה להניח שטח מקום פנוי לפני הבתים ואחורי הבתים; אותו שלפני הבתים קרוי חצר, ואותו שלאחורי הבתים קרוי בשם רחבה, והנה דרך להקיפו במחיצות. והנה אותו חלק הקרוי בשם חצר בודאי תקפה לדינה, שדרך לעשות שם כל תשמישי הבית, ועל-כן אפלו אם הוא יתר מבית-סאתים, ואפלו עשנה כורין, מטר לטלטל בכלו, (ב) ואף מהבית לתוכו [אם הוא דחד גברא או של שנים וערבו יחד], דרשות אחד הוא; אכן רחבה, מסתמא לא תקפה לדינה, שאין דרך להשתמש שם תשמישי הבית כל-כף, ועל-כן דינו כקרפף לענין יתר מבית-סאתים [קרפף הוא מה שעושין רחוק מהעיר מקום מקף מחיצות להניח שם עצים וכהאי גוונא]. ועתה נבאר דברי השלחן-ערות: רחבה שאחורי וכו', והינו שהקיף השטח הפנוי הזה בשלש מחיצות והסמיך אותם לחלל ביתו: (ב) ולא תקפה לדינה. שלא פתח בהכחל פתח להרחבה קדם שהקיפה: (ג) אלא בארבע אמות. כיון שאר קרפף שלא הקפו לדינה, וכדלעיל בסימן שנ"ח סעיף א, וכל-שכן שאסור לטלטל ממנה לבית; אבל אם אין בהקפה רק סאתים, (ג) אין לה דין קרפף ומטר לטלטל ממנה אפלו לבית, לפי שאינה רשות מחלקת מן הבית לגמרי כמו קרפף, אף-על-פי שלא הקפו לדינה: (ד) אפלו אם יש גרן וכו'. רוצה לומר, אפלו אם היה גרן אחורי ביתו קדם שהקפו השלש מחיצות, אין אומרים שבשביל הגרן נפתח פתח בכחל הבית ואין כאן פתח לרחבה, אלא סתמא ממנה לביתו: (ה) בתצורות שאחורי הבתים. הינו רחבה דלעיל: גם-כן מטר עד סאתים^{טז}, וכדלקמן בסימן שס"ב סעיף ה, ונקט בקעה, לא שמועין דאפלו בבקעה שאין מצוי לו משה לעשות מחיצות מעלות, אפלו הכי החמירו רבנן ואסרו אם הוא מחזיק יותר מסאתים: (ב) בגון שתי וכו'. הינו, בגון שגנע קנים בקרע (ג) פחות פחות משלשה טפחים זה אצל זה^{טז}. ומכל מקום מירי שתקועים בארץ בחזק שלא ינידו הרוח, דאי לא הוי לא נחשב למחיצה כלל^{טז}, כמו שכתב בסימן שס"ב סעיף א: (ג) או ערב בלא שתי. בגון שהקיף כמה תבילים זה למעלה מזה ואין בין חלל לחלל שלשה טפחים. ועין בספר גאון-יעקב שהביא משם הנשכח והריטב"א, שהוא הדין

באר הגולה

עין שם. ולפי זה נראה שהוא הדין היכי שלא היה בה בית-דינה, אלא פתח לו פתח ואחר-כך הקיפו דגס-כן סגי, ונסתם הפתח, ולא יצא הקרפף מהתרו. אלא דעקר סכרא דבעל תוספת-שבת לא בריך לי: וכי אם הקיפו לדינה מאי הוי, הלא מפל מקום עקשו אינו ראוי לתשמיש הבית, מי עדיף מנתמלא קרפף שהקף לדינה מים שאינם ראויים לתשמיש, אף-על-גב דהמחיצות קנימות והקפו לדינה, אף-על-פיר-כן אסור, ואפשר שהוא הדין בגדול דידן: ואפלו אם נחילט בקרבי בעל תוספת-שבת, הינו בשפגל הבית או נסתם הפתח מאליה, הא בהפילו לבית בבנינה או סתם הפתח בידים ומטעם דאין לו צורך להשתמש, בודאי בטיל הקרפף משם דינה אף-על-פי שהמחיצות קנימות, וכמו בקרפף שגורע שנתבטל המחיצות, וכמו בסעיף ו, שבבגן מחיצה תלשה מבטל מחיצה הישנה אף-על-גב דעומדת עדין, משום שאין דעתו להשתמש בה, והכי נמי בענינו, וצריך עיון:

* רחבה וכו'. דע, דארכובה שמות יש בענין זה: פרמלית, קרפף, רחבה, חצר. פרמלית דבר-תורה הוא בהקעה שאין הלוף לרבים: פרמלית דרבנן הוא קרפף יותר מבית-סאתים שלא הקפו לדינה, דמן הדין רשות-יחיד גמור הוא ומדרבנן הוי פרמלית ומכל מקום מטלטלין מזה לזה בשפות [מוארבע אמות, כבסימן שמו סעיף ג, אבל מקרפף זה לחצר אסור, כבסימן שע"ב סעיף א]. ושם קרפף כולל, בין אם הוא יתר מסאתים או בית-סאתים, תקפה לדינה או לא תקפה לדינה, הכל בשם זה נקרא, אלא שחלוקין בדינים. רחבה שאחורי הבתים, אם הוא יתר מבית-סאתים הוא גם-כן פרמלית דרבנן אם לא תקפה לדינה. חצר שלפני הבתים היא בודאי תקפה לדינה, ועל-כך אף כמה כורין, רשות-היחיד גמור הוא אף מדרבנן. קרפף שהוא רק בית-סאתים מצמצום ולא הקפו לדינה, אף שקרפף מקרי, מכל מקום מטר לטלטל בכלו, ואף לחצר מטר, אבל לבית אסור, וכן לפרמלית או לקרפף יתר מבית-סאתים גם-כן אסור אפלו אם הוא דחד גברא. קרפף יתר מבית-סאתים שהקפה לדינה [ואפלו אם הוא מחזיק כמה כורין גם-כן הכי הוא] או שהוא פחות מבית-סאתים ולא תקפה לדינה, אפלו לבית מטר^{טז} לטלטל, והוא חשיב כחצר שהקפה לדינה, וכל-שכן רחבה שהקפה לדינה בודאי דינא הכי. רחבה שהיא כבית-סאתים מצמצום^{טז}, אף שלא תקפה לדינה, מכל מקום מטר לטלטל אף ממנה לבית. כל זה הוא מדברי הפרי-מגדים במשפצות-נהב:

* בגון שתי בלא ערב וכו'. עין בתוספת-שבת שמעבד לומר, דאם הוי שלש מחיצות מעלות, דמן התורה הוי רשות-היחיד גמור, אפלו אם המחיצה הרביעית הוא שתי או ערב לכו נמי סגי בכפי, ושרי לטלטל אפלו מחלקת

נפתח לרחבה, והרי היא מקף לדינה ומטר לטלטל בכלה ואפלו

א (א) יחיד ששבת בבקעה. הוא הדין (ב) דאפלו במקום ישוב לא שמועין דאפלו בבקעה שאין מצוי לו משה לעשות מחיצות מעלות, אפלו הכי החמירו רבנן ואסרו אם הוא מחזיק יותר מסאתים: (ב) בגון שתי וכו'. הינו, בגון שגנע קנים בקרע (ג) פחות פחות משלשה טפחים זה אצל זה^{טז}. ומכל מקום מירי שתקועים בארץ בחזק שלא ינידו הרוח, דאי לא הוי לא נחשב למחיצה כלל^{טז}, כמו שכתב בסימן שס"ב סעיף א: (ג) או ערב בלא שתי. בגון שהקיף כמה תבילים זה למעלה מזה ואין בין חלל לחלל שלשה טפחים. ועין בספר גאון-יעקב שהביא משם הנשכח והריטב"א, שהוא הדין

שער הציור

(טו) מגן-אברהם סעיף-קט"ו ה בשם הפרי"ט, וכן במאר בש"ס להקרא לגרסתו ולפרוש רש"י ואור ורוע ורשכ"א וריטב"א, וכבר העיר זה שם הגאון אברהם: (ב) פרי-מגדים: (ג) מגן-אברהם וש"א בשם הריטב"א: (ד) תוספת-שבת, ותמה על העלת-שבת שכתב בהפך מזה: (ז) מגן-אברהם, וכנתנו למעוטי אם העמידם בסמוך זה אצל זה, אף שהוא שתי לכו נחשב מחיצה מעלה, וכן לענין ערב כי האי גוונא. ועין בפרי-מגדים בסימן שס"ג שמעבד דבמחיצה של שתי ופשה קנה אחת למעלה ולתור הקנים, הוי מחיצה מעלה ומטר אפלו יותר מבית-סאתים^{טז}:

הלכות שַׁבַּת סִימָן שְׁנַט שֵׁם

ביאורים ומוספים

כתב החזו"א (א"ח סי' עז ס"ק א) שאינה נחשבת מחיצה גרועה. ובשונה הלכות (ס"ד) הוסיף, שבאופן זה גם במחיצת ערב אינה נחשבת מחיצה גרועה. וראה מה שכתב המשנ"ב להלן (ס"ק ג) בשם הריטב"א.

[משנ"ב שם]

דאי לאו הכי לא נחשב למחיצה קליל.

3) ודעת החזו"א (שם ס"ק ו), שהיינו דוקא אם הרוח מנידה אותם עד כדי שהם מתרחקים זה מזה ג' טפחים, שאז כשהם נדים בטלה המחיצה, ולכן גם בזמן שאינם נדים אינה נחשבת למחיצה. וראה מה שכתבנו בזה לקמן סי' שסב ס"ק ז.

[שעה"צ ס"ק ב]

דבמחיצה של שתי נְשֵׁי וְנֶשֶׁה קנה אחת למעלה לחבר הקנים, הוי מחיצה מעלה ומקטר אפלו יותר מבית סאתים⁴.

4) וכתב שם (משב"ז ס"ק א), שכמו כן אם העמיד קנה אחד של שתי בכל רוח, וחבר אליו קנים או חבלים בערב, נחשב למחיצה מעולה כדין שתי וערב. והחזו"א (א"ח סי' עז ס"ק ד) תמה על דבריו, שבגמרא מבואר שכדי שיחשב למחיצת שתי וערב, צריך שהיה לשתי ולערב לכל אחד בפני עצמו דין מחיצה על ידי לבוד. ועוד תמה, שהרי בכל מחיצת ערב יש עמודי שתי שמעמידים את החבלים שמתח בערב. וכתב שאי אפשר לעשות מדברי הפמ"ג שום סניף להקל.

ואם עשו מחיצות שתי וערב שעומדות סמוכות זו לזו ואינן נוגעות זו בזו, כתב החזו"א (שם) שאם אינן רחוקות זו מזו ג' טפחים הריהן נחשבות כמחיצה אחת של שתי וערב.

ובאופן שעשו את החמשה טפחים העליונים של המחיצה בשתי וערב, החמשה טפחים התחתונים בשתי לחוד, כתב החזו"א (שם) שנחשבת מחיצה מעולה ומועיל מדין פרוץ כעמוד. ואין כאן חסרון של בקיעת גדיים, כיון שאין בין הקנים של השתי ג' טפחים.

ואם העמיד הרבה קנים סמוכים זה לזה בשתי, עד שנמצא שיש קנים כנגד כל אור שבין

הקנים כזה וכולם סמוכים זה לזה בפחות מג' טפחים, כתב החזו"א (שם) שמועיל הדבר, ואינו נחשב כמחיצה של שתי לחוד, כיון שלמקום המוקף אין אור מגולה חוצה לו.

ולענין צורת הפתח האם היא נחשבת למחיצה גרועה, כתב הפמ"ג (סי' שסב א"א סי"ז) שאם סביב המקום המוקף יש מחיצות והעמוד מרובה הפרוץ, ובמקום הפרצות עשו צורת הפתח, הרי זה נחשב כמחיצה מעולה ועדיף ממחיצת שתי או ערב. ומשמע מדבריו שאם אין העמוד מרובה אלא יש צורת הפתח סביב רוב ההיקף, הריהי נחשבת מחיצה גרועה כמחיצת שתי או ערב. [ומבואר מדבריו שמחיצת שתי אינה מעילה גם כשהעמוד מרובה במחיצה גמורה, וראה מה שכתבנו בביה"ל ד"ה כגון שתי, דעת החזו"א בזה].

[משנ"ב ס"ק קא]

קתבו הפוסקים⁵⁰.

50) ראה מה שכתבנו בביה"ל לעיל ס"ב ד"ה מביתו.

סימן שנט

דין רְחֵבָה שְׁאַחֲרֵי הַבְּתִים

[רמ"א ס"א]

דיבזמן הנה סתמן מקפין לדינה, כמו שנתבאר לעיל גבי קרפף¹. וכתב שם המשנ"ב (סי' שנח ס"ק טו), שבזמנינו הדבר תלוי לפי מנהג המקומות.

[ביה"ל ד"ה רחבה]

אפלו לבית מקטר².

2) מדבריו נראה שחילק בין קרפף ששיעורו בית סאתים מצומצם שאסור לטלטל ממנו אל הבית, לבין קרפף ששיעורו פחות מבית סאתים שמוותר לטלטל ממנו אל הבית. והחזו"א (א"ח סי' פח ס"ק יח) תמה על דבריו, שלשטות שאסורות בבית סאתים מצומצם, אסור גם אם הוא פחות מבית סאתים, וצ"ל לדברי המשנ"ב לעיל (סי' שנח ס"ק עה ו-עז) שאסור גם בפחות מבית סאתים.

ובשעת הדחק, ראה בביה"ל לקמן (סי' שעב ס"א ד"ה או) שהתיר לטלטל מבית לקרפף ששיעורו בית סאתים, אם הם של אדם אחד או של שני בני אדם שעירבו ביניהם.

[ביה"ל שם]

רקבה שהיא קבית סאתים מקמץ³.

3) ולענין גג, כתב החזו"א (א"ח סי' פט ס"ק י), הובא בשונה הלכות סי' שנח סכ"ג, שאם הוא בולט ממחיצת הבית שאו אין מחיצותיו ניכרות, דינו כרחבה ולא כקרפף [והיינו לשיטת שאין כרמלית מעל עשרה]. ואם אינו בולט, אומרים 'גוד אסיק מחיצתא' [שמחיצות הבית עלות וגודרות על הגג], ונחשב כאילו גם למעלה מוקף לדירה, כמבואר במשנ"ב לקמן (סי' שסב ס"ק כח) לענין ספינה.

סימן שס

דין הַקָּף מְחִיצוֹת לְשַׁבַּת

[משנ"ב ס"ק א]

במקום ישוב גס רָפָן מְקָר עַד סָאתִים¹.

1) ודינם של רבים במקום ישוב, הביא בספר תיקון מבואות (פ"ח הע' 2) את דברי הריטב"א (עירובין יז, א ד"ה איכא) שדין ישוב כדין בקעה, שרק ליחיד לא מועילה מחיצת שתי, אבל לרבים [משלשה ומעלה] מועילה מחיצת שתי גם למקום שגודלו יותר מבית סאתים. מאידך החזו"א (א"ח סי' עז ס"ק ד) כתב, שבישוב דין רבים כדין יחיד. ואין מועילה מחיצת שתי למקום שהוא יותר מבית סאתים גם אם רבים רבים שם, וסיים בע"ע.

[משנ"ב ס"ק ב]

קנים בקרקע פחות פחות משלשה טפחים זה אצל זה².

2) ואם העמיד קנים של שתי, וכל קנה רחב יותר מהפירצה שבצידו,

